

Janice Johnsson

janice.johnsson@lund.se

Servicenämnden

Svar på socialdemokraternas motion: "Ett upprustningsprogram för utemiljöerna på kommunens förskolor och skolor".

Sammanfattning

Socialdemokraterna har i en motion föreslagit att kommunstyrelsen i samråd med barn och skolnämnden samt berörda nämnder, ska arbeta fram ett förslag på upprustningsprogram för utemiljöerna på kommunens befintliga skolor och förskolor. I förslaget förordas att kostnader för upprustningsprogrammet inkluderas i den kommande EVP-processen.

I förslaget redogörs för att det görs ett gediget arbete för hur nya skolor och förskolor ska byggas för att de ska fungera bättre för barn och elever. Förslagsställarna ser att det är hög tid att ta ett samlat grepp och därmed säkra en bra kvalitet även för de befintliga skolor och förskolornas utemiljöer. Motionen är nu föremål för remiss.

Beslutsunderlag

Socialdemokraternas motion: "Ett upprustningsprogram för utemiljöerna på kommunens förskolor och skolor", upprättad 14 februari 2020.

Serviceförvaltningens tjänsteskrivelse den 27 april 2020 (denna skrivelse).

Barnets bästa

Beslut kring ett upprustningsprogram för befintliga skol- och förskolegårdar kommer i högsta grad att påverka barn.

Barn har enligt barnkonventionen en ovillkorlig rätt till utbildning. I Sverige är det inte bara en rättighet, utan också en skyldighet, att barn och unga deltar i grundskolans utbildning. Förslaget kan komma att påverka miljön i kommunens skolor och förskolor, där barn och ungdomar är skyldiga att spendera en stor andel av sin vakna tid. För att elever på bästa möjliga sätt ska kunna tillgodogöra

2020-04-27

Diarienummer

SN 2020/0046

sig utbildningen och trivas på skolan, är utemiljön av stor vikt. Forskning visar att tillgång till ändamålsenliga förskole- och skolgårdar spelar en viktig roll för barns och ungas bildning och i deras sociala och fysiska utveckling.

Ärendet

Socialdemokraterna har i en motion föreslagit att kommunstyrelsen i samråd med barn- och skolnämnden samt övriga berörda nämnder, bör arbeta fram ett förslag på upprustningsprogram för utemiljöerna på kommunens befintliga skolor och förskolor. I förslaget förordas att kostnader för upprustningsprogrammet inkluderas i den kommande EVP-processen.

I förslaget redogörs för att det görs ett gediget arbete vid byggnation av nya skolor och förskolor för att de ska fungera bra för barn och elever. Förslagsställarna ser att det är hög tid att ta ett samlat grepp, och därmed säkra en bra kvalitet, även för de befintliga skolor och förskolornas utemiljöer. Upprustningsprogrammet bör innehålla en översyn av behoven för samtliga av kommunens skolor och förskolor, liksom en för ändamålet kopplad investeringsplan som säkrar de resurser som krävs.

Serviceförvaltningen välkomnar till största del förslaget, men efterfrågar en del förtydliganden.

Servicekommitténs yttrande

Förvaltningen tolkar det som att upprustningsprogrammet ska ge en översikt över behov och åtgärder för samtliga förskolor- och skolors utemiljöer, samt att detta ska kopplas till investeringsplanen.

I förslaget beskrivs också att arbetet med Gröna skolgårdar bör utökas och tillföras resurser. Utvecklingsprogrammet Gröna skolgårdar handlar inte om upprustning, utan om att höja kompetens, skapa delaktighet och utveckla gårdarna utifrån en vetenskaplig grund kring barns bästa. Det bygger till stor del på att verksamheten utför projektet, som oftast brukar vara relativt småskaligt, såsom ommålning, pallkragar, insektshotell etcetera. De utför även en del större projekt, då i samråd med Lundafastigheter. Serviceförvaltningen har mycket goda erfarenheter av projektet Gröna skolgårdar och motsäger inte att de här parametrarna skulle kunna ingå i ett upprustningsprogram. Förvaltningen efterfrågar ett förtydligande kring vad förslagsställarna har avsett med sin skrivning kring Gröna skolgårdar.

2020-04-27

Diarienummer

SN 2020/0046

Förvaltningen ser att ett upprustningsprogram kan skapa mer likvärdighet mellan de olika verksamheterna. Det är därför av vikt att det tydliggörs hur prioritering och värdering ska göras i upprustningsprogrammet. Det finns flera olika aspekter som behöver tas hänsyn till, exempelvis lekvärdesfaktor, likvärdighet, tillgänglighet kostnad och ålder. Verktygen lekvärdesfaktorn och skolgårdsfaktorn kan med fördel användas för att bidra till ett likvärdigt och hållbart resultat för de åtgärder som presenteras. Förvaltningen bedömer att ett upprustningsprogram skulle bidra till att påskynda både upprustnings- och utvecklingsarbetet, och även underlätta arbetet med att skapa delaktighet.

Totalhyran för utbildningslokaler infördes 2012, och Lundafastigheter har sedan dess tillsammans med Markentreprenad strukturerat och metodiskt arbetat för att förbättra utemiljöerna. Det har gjorts stora framsteg och akuta åtgärdsbehov uppstår alltmer sällan. Under 2015 gjordes en grov uppskattning av utemiljöernas underhållsbehov utifrån de lekplatsbesiktningar som utförts. En stor del av det underhållet har förvaltningen arbetat ikapp. Rutiner för att hantera utemiljöerna utifrån lekplatsbesiktningarna är upparbetade. Serviceförvaltningen har också, tillsammans med Naturskolan och Samverkansgruppen för barns utemiljöer, tagit fram regler för egenbyggen, vilka syftar till att skapa möjlighet för engagemang hos verksamheterna och samtidigt minimera risk för byggnation där barn kan skadas allvarligt.

Kostnader

Utemiljöerna på skolor och förskolor finns med i det planerade underhållet. Medel är särskilt avsatt till utemiljöerna och används till detta, vid en prioritering av övriga underhållsmedel är det ofta tvunget att prioritera byggnad och skalskydd högre än utemiljön. När det gäller utemiljön är utbyte av lekinstallationer normalt sett förknippat med stora kostnader och investeringar, vilket är en av anledningarna till att lekredskap ofta repareras och underhålls så länge det är möjligt. Detta medför att utemiljöernas uppbyggnad inte alltid följer dagens forskning kring barns lek.

Serviceförvaltningen ser att behovet av att rusta upp skolornas och förskolornas utemiljöer är fortsatt stort. Att utveckla och utöka befintliga utemiljöer är inte ett planerat underhåll. Åtgärden innebär istället en verksamhetsanpassning, vilket aktuell nämnd beställer av serviceförvaltningen. Det är därför viktigt att tidigt hantera frågan om upprustningsprogrammet enbart ska omfatta underhållsåtgärder, eller om det även ska innefatta utveckling av utemiljöer där behov av detta finns.

2020-04-27

Diarienummer

SN 2020/0046

För att underlätta finansieringsfrågan av utemiljöerna har serviceförvaltningen genom åren sökt en hel del bidrag. Mellan 2016 och 2018 gjordes ansökningar till Boverket gällande bland annat skolors och förskolors utemiljöer, som i merparten av fallen omfattade del av utemiljö. Av bidragsansökningarna fick serviceförvaltningen beviljat 13 192 777 kronor. Förvaltningen har även fått beviljat cirka en miljon kronor till projekt inom programmet Grönare städer. Grönare städer är ett projekt som fortfarande pågår och alla medel är inte utbetalda ännu.

För att upprustningsprogrammet verkligen ska få den effekt som serviceförvaltningen uppfattar att förslagsställarna efterfrågar, ser förvaltningen att det är av största vikt att programmet knyts till investeringsplanen för att säkra de resurser som krävs för ändamålet. Serviceförvaltningen ser förslaget som högst relevant och mycket positivt för utvecklingen av utemiljöerna för Lunds kommuns utbildningslokaler. Den ekonomiska delen av förslaget ser förvaltningen således som en absolut förutsättning för att upprustningsprogrammet ska kunna implementeras.

Sammanfattningsvis

Med utgångspunkt i ovanstående beskrivning och bakgrund ser serviceförvaltningen stora fördelar med att arbetet med ett upprustningsprogram genomförs tillsammans med bland annat Naturskolan, vilka besitter stor kunskap inom området. Förvaltningen ser vikten av att utemiljöerna förbättras i takt med forskningen kring vad som är bra miljö för barn såsom positivt risktagande, vilda zoner, ute möter inne och så vidare. Definitionen av upprustning behöver också tydliggöras då den kan tolkas mycket olika mellan olika parter. Det är av stor vikt att det är serviceförvaltningen som driver arbetet och har det huvudsakliga ansvaret kring programmet, utifrån sin roll som fastighetsägare och förvaltare av fastigheterna. Förvaltningen ser stora fördelar med att det öronmärks medel för utemiljöerna, så att åtgärderna inte konkurrerar med kostnader för exempelvis byggnadens underhåll, pedagogisk verksamhet eller skolan i övrigt. Utemiljön är en oerhört viktig del av barns lärmiljö, där de spenderar många timmar av sin uppväxt.

Vid ett framtagande av ett upprustningsprogram för befintliga utemiljöer vore det lämpligt att detta även samkörs tillsammans med programmet för social hållbarhet, där betydelsen av utformningen av skolgårdar och förskolegårdar lyfts, utifrån dess påverkan på barns

2020-04-27

Diarienummer

SN 2020/0046

levnadsvanor. Upprustningsprogrammet behöver även gå i samklang med exempelvis lekvärdesfaktorn och skolgårdsfaktorn.

Serviceförvaltningens förslag till beslut

Servicenämnden föreslås besluta

att översända serviceförvaltningens tjänsteskrivelse upprättad den 27 april, till kommunstyrelsen som servicenämndens svar på Socialdemokraternas motion "Ett upprustningsprogram för utemiljöerna på kommunens förskolor och skolor".

Pål Svensson
Servicedirektör

Pernilla Nevsten
Tf. Fastighetschef

Beslut expedieras till:
Kommunstyrelsen
Akten